

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

GOSPODARSTVO.

Kako je sejati radič in kako ga je pridelovati za zimsko salato.

Radič je rastlina, katera je pri nas premalo poznana, dasi je zelo važnega gospodarskega pomena. Že lansko leto v št. 6. „Dol. Novic“ je bilo opisano pridelovanje radiča. Ker se pa dandanes vsaka reč čim dalje bolj izpopolnjuje, naj bo toraj piscu teh vrstic dovoljeno, k članku o pridelovanju radiča še to-le dostaviti. Radič je dvoletna rastlina in je iz vrste navadnega travniškega regrada, katerega imenujemo po domače tudi „cikorija“ ali „cikorjevec“. Sejani radič je v zelenjadarstvu uvrščen med salatnate rastline. Ker je že zadnji čas radičeve setve, naj tukaj ob kratkem povem, kako se seje, obdeluje in prideluje.

Radičevo seme se seje spomladi od začetka aprila do maja meseca, tako da je sedaj prav zadnji čas njegove setve. Seme radiča se seje v vrste in tudi na široko. Setev v vrste ima to prednost, da se potem rastline laglje in boljše obdelujejo; vrste naj bodo 30—35 cm narazen. — Semena se porabi na en oral (5755 m²) približno 4—5 kg. Radič zahteva dobro pognojeno ter globoko in rahlo obdelano zemljo. Radič se seje sam zase ali pa tudi med druge rastline. Rastline, med katere se zamore radič sejati so: grah, nizki fižol, bob ter jaro in redko sejano žito. Med grah, fižol in bob se seje radičevo seme takrat, kadar se te rastline okopavajo, med jaro žito se seje z žitom vred ter se dobro zavlači. Kadar se dozorele glavne rastline pripravijo, se mora v zemlji ostali radič takoj opleti ter okopati. Tako obdelani radič se potem po potrebi zopet opleve ter se na vsacih dobrih 14 dni noter do pozne jeseni požanje oziroma pokosi, njegovo listje pa porabi kot krma za prašiče ali krave, ki po njem dobro molzejo. Radič se dobiva v cenilnikih semenskih tvrdk pod imenom „Cichorien-Salat“. Radiča je več vrst, katere tukaj navedem:

1. Njivski radič. Ta radič se prideluje na njivah. Med njivski radič spada magdeburški z velikim listjem ter debelo korenino; imenuje se šestokrat tudi „industrijski radič“. Ta radič je zelo priporočljiv za pridelovanje listja, posebno pa za pridelovanje njegovih debelih korenin. Oboje se da kot krma izvrstno uporabiti. Njegove izvenredno debele korenine rabijo tudi v tvornicah za izdelovanje kavinega surogata pod imenom „cikorija“. Magdeburški radič se jeseni v mesecu septembru ali oktobru, ko prične njegovo spodnje listje rumeneti, pokosi oziroma požanje. Listje se porabi za krmo živini, njegove korenine se pa iz zemlje izkopljejo in porabijo tudi za krmo prašičem ali kravam. Za tvornice se morajo korenine imenovanega radiča, ko so izkopane, obrezati in omiti. Take korenine se prodajajo na kilogram.

2. Vrtni radič. Med vrtni radič spadajo tiste vrste, katere se na vrtu pridelujejo in ki dajejo s svojim nežnim listjem zelo okusno in zdravo salato. Tudi korenine tega radiča se dajo za krmo porabiti. Priporočljive vrste vrtnega radiča so sledeče: a) velikolistnati radič, b) masleni pikčasti, tudi forelasti radič imenovan, c) bruseljski ali Whitloefov, d) temnorudeči terviški radič. Vrtni radič se seje po vrstovih navadno med grah ali med nizki fižol in to vselej le takrat, kadar se te rastline okopavajo. Seje se pa tudi lahko sam zase v dobro pognojeno in globoko obdelano zemljo in to kakor kdo hoče v vrste ali pa na široko. Med raščo se po potrebi radič opleve ter s srpicami ali malimi vrtnimi motikami okoplje. Na to se na vsacih 15 dni radičevo listje požanje. Med tem časom se zamore listje za okusno salato porabljevati, za takojimeno „špehovko“. Da se pa doseže posebno fina radičeva salata, ga moramo pa na posebne načine blediti. — Kako se radič blede v govejem hlevu, je bilo že v št. 6. „Dol. Novic“ lanskega leta opisano. Članek imenovane številke je piscu teh vrstic v toliko izpopolniti, da zamore ne le posestnik, ki je živinorejec, radič v zimskem času v hlevu pridelovati, ampak tudi vsak drugi, ki radič prideluje. Kako je pri tem postopati, bodi v sledečem povedano.

Gredice, na katerih radič raste, je treba obžeti ter v jeseni pred hudim nastopom mraza s žaganjem, slamo ali listjem pokriti, to zato, da v zimskem času zemlja ne zmrzne in da se zamore vsak čas korenine izkopavati. V zimskem času, ko nam endivije zmanjka, kar se zgodi najraje meseca januarja, rado pa tudi poprej, se radičevih korenin nakoplje primerno množino. Izkopanim koreninam se staro listje poreže, korenine same se pa skrajšajo na spodnjem koncu tako, da so približno 10—14 cm dolge. Tako pripravljene korenine se potem v kako posodo, t. j. stare škafe, lončene modle od potic itd., sploh posode, ki vodo drže, ena poleg druge uložijo in to popolnoma same, t. j. brez vsakega družega materiala. Posodo je med vlaganjem korenin imeti postran postavljeno, da se zamorejo tem lažje vrhni deli korenin v jednaki površini ulagati. Kadar je posoda s koreninami napolnjena, se pravilno postavi ter s toplo vodo nalije toliko, da korenine za 1—2 cm iz vode gledajo. Tako prirejeno posodo se na kak topel prostor postavi, t. j. v sobi na peč ali pa v kuhinji nad štedilnik. Voda se mora v posodi vsaki ali vsak drugi dan prenoviti, da se ne usmrači. Posodo z radičem je tudi dobro s kako ruto ali papirjem pokriti, da ne more svetloba do radiča. Iz tako pripravljenih radičevih korenin zraste lepo belo in rudeče listje, katero nam da fino in nežno salato in to že v osmih dneh po vlaganju. Ko je radič enkrat v posodi porezan, se korenine umijejo in porabijo za krmo. — Pisec teh vrstic rabi za vlaganje radičevih korenin nalašč zato iz pocinjene pločevine narejene posode, katera je v kvadratu po 30 cm široka ter 15 cm

globoka in ima na eni strani spodaj cevko za odtekanje vode. Dve do tri take posode zadostujejo za vsako družino, ako se po vrsti vsake 4—5 dni vloži radič v eno posodo. Na ta način je v najskrajnejšem času po zimi vedno dovelj okusne ter zdrave in cenene salate doma. Na tak način se mnogo okusnejše radič prideluje kakor je v hlevih pridelan ali pa na Goriškem, kjer ga s hlevskim gnojem na prostem pokrivajo in pri nas na trgu drago prodajajo.

Na prostem se radič blede s tem, da se spomladi začetkom meseca aprila grede, na katerih radič raste, pokrijejo za eno dlan na debelo z listjem, slamo ali pa žaganjem, izpod katere odeje se potem obledeli radič reže ter kot salato porabi. Na gori popisani način o zimskem pridelovanju radiča naučil je pisca teh vrstic in več njegovih sotovarišev še kot otroke velezasluženi pokojni gospod Pavel Varaun, sloveči nekdanji zdravnik v Škocijanu pri Dobravi, ki je umrl dne 2. svečana l. 1882. Omenjeni pokojnik je imel poleg drugih svojih vrlin tudi to plemenito lastnost, da je razširjeval rad z izgledi in podukom kmetijski napredek v vseh panogah. Sadovi njegovega plemenitega dela so trajno zabeleženi v srcih hvaležnih občanov občine v Škocijanu.

Anton Globelnik.

Politični pregled.

Nemški cesar v spremstvu cesarice pride častitat našemu cesarju dne 7. majnika. Ob enem pride isti dan na Dunaj 14 do 16 nemških vladarjev, kateri častitajo 7. maja osebno našemu vladarju v Schönbrunn. Po galapojedini, katera se tudi ta dan zvečer vrši, odpotujejo nemški vladarji. Vladarji, kateri osebno ne bodo mogli častitati našemu cesarju, bodo častitali po članih rodbine, po posebnih odposlaništvih ali pa po svojih diplomatskih zastopnikih. Cesar želi, da se praznuje vladarski jubilej v naši monarhiji s splošno koristnimi in človekoljubnimi napravami. Udeleži se cesar le dveh jubilejskih slavnosti, in sicer one, ki jo priredi dunajska mladina meseca maja in slavnostnega izprevida meseca junija. Drugih slavnostij se cesar ne udeleži.

Povodom jubileja sv. očeta v Rimu prihajajo iz vseh delov sveta bogati darovi. Nemški katoliki izročijo svoj dar sv. očetu tekom meseca maja. Dragocen prestol izročijo kot dar Benečani.

Novi gališki namestnik je postal dr. Bobrzinski, katera je cesar vže zaprisegel.

Revolucijske spletke v Bosni se od strani Srbov nadaljujejo. Mej tem, ko dela vlada in Hrvatje priprave za proslavo cesarjevega jubileja, so izdali Velesrbi parolo, naj Srbi in Mahomedani jubilejske slavnosti prezro. Vlada pa je prepovedala sviranje in petje črnogorske himne in drugih srbskih narodnih pesmi.

Turčija zbira vojaštvo na ruski meji. Zbrane ima zdaj štiri armadne zборе na armenski meji. Skupno 120.000 mož. Samo ob sebi je umevno, da Rusija te priprave ne gleda s prekrižanimi rokami, ampak se tudi resno pripravlja na odpor.

Na Portugalskem se trudi republičanska stranka prepovoriti kralja, da se radovoljno odpove prestolu, a kralj, zlasti njegova mati, se temu upirata. Bati se je ob otvoritvi parlamenta krvavih izgredov. Vojaštvo iz pokrajin se zbira v Lizboni. Skoraj gotovo pride do proklamacije republike.

Angleška namerava za poizkušnjo po leti za en mesec mobilizirati vso mornarico.

V angleški Indiji pričelo se je vstaško gibanje proti Angliji, katera pa upornikom trdo stopa na prste.

LISTEK.

Zgradba nove župne cerkve v Prečni.

VII.

Vožnja peska. — Dne 7. jan. 1903 smo se vračali iz Soteske zvečer proti domu veseli, da smo v tako malem času nasuli velikanski kup čistega, pa drobnega peska. — Da je že ta kup v Prečni, bili bi nanj ponosni! A škoda, da je taka daljna pot iz Soteske v Prečno, — dober pešec možak ima dve uri hoda, težak voz se pritira v treh urah, — pa spet pot v Sotesko iz Prečenske župnije je po oddaljenosti vasi zopet od poldruge ure do dveh; zamuda je zopet z nakladanjem, pa da je pot trda in suha, potem že gre. Tudi zdaj je mogoče težke vozove peljati, saj je cesta kopna, pa pomrzna. — Saj res! Si mislim! Vreme kaže lepo, cesta je suha, gospodarji imajo po zimi bolj čas, ko pomladne dneve, tudi krme za živino imajo še sedaj. Na novega leta dan sem jih navdušil za delo in vožnjo tako, da bi bili šli kar od sv. maše in zapregli živino, ter delali in vozili za novo cerkev! — Prišedši v Dol. Stražo smo poprosili še isti večer nekatere gospodarje, ki so vsi prav dobre volje obljubili vožnjo, drugi dan pa je cerkvenec straški stopil še po sosednih vaseh ter dobil tudi mnogo voznikov. — Radoveden sem bil, kdo bo pripeljal prvi voz peska za novo cerkev. Kmalu popoldne pa požene Šubček France iz Dol. Straže mimo župne kapelice navzgor svoje težke vole za velikanskim košem peska, bilo ga je dober kubičen meter, vsi smo se ga veselili ter rekli: „Hvala Bogu, to je že dober začetek!“ Posestnica imenovane hiše je Terezija Golob, pošena vdova že nad 20 let. Pri gospodarstvu ji pomaga rajnega moža brat France, priden pa varčen, ter pošten, kakor mora biti kmet. Ta rodbina je letos izredno srečna, ima namreč novomašnika. Najmlajši sin je bogoslovec IV. leta. Iz srca se že veselimo, da bomo imeli v župni cerkvi novo mašo, toliko bolj se veselimo, ker vsa narava, vedenje, izobrazba, veselost in spretnost pri sedanjih duhovnih opravilih svedoči, da bo imenovani novomašnik res duhovnik iz poklica. — Duhovnik iz poklica, ne iz udobnosti, ktere itak duhovnik dan na dan ne vživa, tedaj duhovnik iz višjih smotrov, duhovnik iz poklica, — srečen človek! Bog nam daj tacih obilo!

Vozovi so začeli le počasi dohajati, vzrok temu je južna sapa, ki je začela pihati, pot se je otajala, težki vozovi so se zarezavali v cesto, živina je vozila s hudim naporom, pa morala tudi mnogokrat oddihavati in počivati. Z veselim srcem so šli vozniki v Sotesko, pa prav žalostni in pobiti so pripeljali v Prečno. Kako bomo iz take daljave navozili peska, obenem pa tudi drugega materijala — koliko ga bo pa potreba! — ko imamo toliko težave z jednim samim vozom! V Soteski so pa še morali nekteri čakati, niso kmalu dobili ključa, da bi odprli poti v peščenik. Z ondotnim gospodom župnikom so se čakaje pogovarjali o novi cerkvi. V takih kočljivih zadevah svet pretehtava in presoja, pa preobrača vsako še tako brez pomena izgovorjeno besedico, posebno še kak tihi nasprotnik jo temeljito izrabi. Največ se je vršil govor o zgradbi cerkve, kedaj jo vendar dozidana, dovršena, opravljena! „In kedaj? Tako kmalu ne,“ meni jeden. Drugi pravi: „Še navadna kmečka hiša se ne dovrši v jednem letu, cerkev se bo zidala mnogo let! Kdo ve, morebiti trideset let!“ Ta besedica je pogrela marsiktere, sploh je pa neprijetno dirnula vse in težila srce voznikov bolj, kakor pa težki in do vrha nasuti vozovi peska.

Menda je tudi škratelj malo vmes vprasil. Ta ima vedno posla pri cerkvenih zadevah. Tudi pri nas je sem in tje popraskal tekom let, ko smo nabirali denar in materijal za novo cerkev, pa včasih je zapičil prav tihotapsko svoje ostre nohtove v novo cerkev, da bi jo nam odnesel, pa modri farani so mu jih prav v živo odščipavali z moškim vedenjem, trdno voljo, nesebično požrtvovalnostjo in železno vstrajnostjo. Čast jim vsikdar! V plačilo se jim pa dviga v osrčju župnije krasna zgradba nove cerkve, res pravi dom Gospodov!

Posamezne voznike sem z mirno besedo lepo pogovoril in bolj mirnega srca so se zopet vračali s prašnimi vozovi domu. Nekaj več sem jim pa prihodnjo nedeljo, ko sem jih spet poprosil za vožnjo, pojasnil vso zadevo. „Velika dela,“ rekel sem, „se ne zvršujejo brez žrtev in težav. Delo za Boga, ki je dal samega sebe v popolno žrtev za nas v vsem svojem zemeljskem življenju in bridkem trpljenju in se isto tako v sv. katoliški cerkvi vsa stoletja njenega skrivnostnega postanka žrtvuje in daruje, je najčastnejše delo in najplemenitejše, posebno ako je v zvezi z ve-

likimi težavami. Žrtev in daritev je pravega katoličana živjel. Priča so nam junaška in orjaška dela naših vernih prednikov; povestnica svetna in cerkvena nam jih oznanja iz nekdanjih časov, v sedanjih pa jih gledamo z lastnimi očmi: katoliški svet je obsejan s krasnimi cerkvami, umetnimi zgradbami, ktere je ideja verska započela ter dosledno tudi dovršila. Isto versko prepričanje gori v naših srcih, nikakor ne dvomim, da ne bi tudi mi postavili spominka svoje žive vere gospodu Bogu. Bog nam bo dal pa tudi lepše vreme, jasne solnčne dneve, pota se bodo osušila in vozovi bodo drdrali gladko in četudi težki, bodo urno ropotali, ponosna brez napora bo korakala pred njimi živina, ob njej pa stopal zadovoljno previden voznik, zdi se, kakor bi se samo vozilo. Tako sem govoril tisto nedeljo. In, ko so prvič šli v Sotesko vozniki, je bilo res tako. Dejali so: „Danes se pa samo vozi, tako, da je kar veselje.“

Darovali so: Planinšek Jakob 2 K, neimenovani 10 K, Turk Anton, Škerjanec 5 K, Čampa Janez 11 K, Šali Janez 10 K, Plut Jernej 1 K, Lukšič M. 2 K, Derganc Neža 2 K, Jožef Hrovat, Dobrnič 11 K, Jakob Kos 1 K. Gospod Anton Klinc iz Polja dva voza smrek.

Piše se nam:

Iz Novega mesta. — Od lanske jeseni naprej so se nekteri mojstri in pomočniki veliko trudili, da bi „Katol. rok. društvo“, ki je bilo skoro na robu propada, zopet povzdignili in poživili. Dvakrat je lansko leto društvo povabilo mojstre iz mesta in Kandije v društvene prostore na sestanek in posvetovanje, kako bi se društvo povzdignilo in postavilo na boljše stališče. Prigovarjalo je mojstre, naj kot člani k društvu pristopijo, naj prigovarjajo svoje pomočnike, da bi pristopili k društvu. Društvo je priredilo tudi zabavo večer za mojstre in njih družine, da bi se na ta način mojstri bolj sprijaznili z društvom in spoznali, da se tudi v „Katol. rok. društvu“ poleg svojega glavnega namena najde prijetna in poštena zabava. Člani so vprizorili na ta večer tri komične prizore in zapelo se je nekaj lepih pesmic. Nekteri gospodje so v svojih govorih navdušeno povdarjali potrebo združenja; navajali dobrote in koristi, ki jih vživa član tega društva. In koliko dobrega in koristnega bi se dalo storiti za rokodelski stan, ako bi se rokodelci bolj tesno združili ravno na podlagi tega društva. Le žal, da je vse to našlo malo odmeva pri obrtnikih. Društvo se je sicer nekoliko pomnožilo, a to je zasluga le nekterih že starih članov. Toda močno bi se društvo lahko pomnožilo in lepo razvilo le tedaj, ako bi se rokodelci hoteli tega zavedati. Drugod se že po vseh večjih vaseh snujejo društva, se ljudje organizirajo, se zavedajo društvenega življenja, čutijo potrebo združenja, ker v združenju je moč. Le pri nas, v središču dolenske metropole, smo rokodelci tako daleč eden od drugega, tako razcepljeni, da se ne moremo združiti v nobeni stvar. — Rokodelsko društvo ima veliko hišo, nudi nam svoje prostore; preskrbelo bi nam učenih gospodov, da bi nam predavali, povedali marsikaj, kar bi bilo v korist obrtnemu stanu; pa smo menda preveč učeni, ker se za vse to ne zmenimo; za kar se drugod borijo in trudijo, to se pri nas zametava. Rokodelci! kje je naša zavednost? Kje smisel za društveno življenje!?

Dandanes, ko se vsi stanovi organizirajo, ko se vedno govorijo, da le v združenju je moč, kaj pa delamo mi obrtniki? mi rokodelci? Spimo spanje pravičnega. „Katol. rok. društvo“, ki je ustanovljeno v ta namen, da kliče rokodelce k združenju hiša, ki je sezidana le za rokodelce, da bi se v njej skupaj shajali kot v svojem domu, se tam učili in posvetovali o raznih zanje koristnih rečeh, to društvo je zapuščeno, hiša skoro prazna. Kje smo rokodelski mojstri? kje rokodelski pomočniki, ki bi lahko tvorili v tem društvu veliko skupino zavednih rokodelcev, kje smo?

Rokodelec.

Domače vesti.

(Premembe pri učiteljstvu.) Nadučiteljem v Dobropoljah je imenovan g. Fran Jaklič. G. Fr. Flere v Št. Lovrencu je imenovan za nadučitelja v Rovtah in gpdč. Ivana Orel za def. učiteljico na Mirni. V pokoj je stopil g. nadučitelj Jožef Franke v Št. Petru pri Novem mestu. — C. kr. okr. šolski svet v Krškem je imenoval na mesto radi boleznih na dopustu bivajočega nadučitelja gosp. Matevža Peterlina, izprašano učiteljsko pripravnico gpdč. Julijo Hajnrihar za suplentnjo na ljudski šoli na Studencu. Provizorični učitelj v Loškem potoku g. Pavel

Ločnik, je premeščen v Dolenjo vas. Suplentka v Rakeku gpdč. Zofija Suša, imenovana je za prov. učiteljico v Loškem potoku.

(Poštne vesti) Prestavljeni so: poštni asistent gosp. Ivan Florijančič iz Novega mesta v Pulj, poštna oficijanta gospod Viktor Erker iz Kočevja v Ljubljano in gosp. Anton Boc iz Ljubljane v Kočevje. Umirovljena je poštna odpraviteljica gpdč. Ana Kaftan v Semiču. Poštnim oficijantinjam 8. čin. razreda imenovana je poštna odpraviteljica gpdč. Regina Beifuss v Ribnici. Podeljeno je mesto poštne odpravitelja v Semiču poštному pomočniku gosp. Emanuelu Kaftanu, poštne odpraviteljice na Slapu, poštni odpraviteljici gpdč. Julijani Richter v Srednji vasi pri Kočevju, in v Srednji vasi pri Kočevju mesto poštne odpraviteljice, poštni odpraviteljici gpdč. Matildi Dovyžan v Preboldu.

(Odvetniška vest.) Dvorni in sodni odvetnik dr. Stanko Lapajne zapriseženi sodni tolmač za ruski jezik je prevzel pisarno pokojnega dvornega in sodnega odvetnika g. dr. pl. Kozica, nahajajočo se na Dunaju, I., Bräunerstraße 10.

(V Toplicah) je občinski odbor v seji 26. aprila soglasno podelil častno občanstvo deželnemu glavarju Šukljetu in dež. nadsvetniku Mat. Zamidi. Diplomi jima ponese posebna deputacija. Obenem je občinski odbor sklenil, da pristopi občina z ustanovnino k okrajnemu društvu za varstvo, oskrbo in vzgojo mladine novomeškega sodnega okraja, — ter da se nakloni podpori zavodu Salezijancev v Rudniku in sv. Nikolaja v Trstu.

(Umrli) je 16. aprila na svojem posestvu v Mali vasi pri Dobrničah, graščak gosp. Julij Treo po daljši boleznih v 62. letu svoje dobe. (V graščini Mala vas porodil se je slavni ameriški misijonar, poznejši škof Friderik Baraga.) — 19. aprila pop. pa je nagloma umrl v Leskovcu pri Krškem tamošnji nadučitelj gosp. Jan. Rupnik, star 57 let.

(Običajno mašo sv. Florijana) imelo bode tukajšnje prostovoljno gasilno društvo v nedeljo dne 10. majnika ob polu 8. uri v kapiteljski cerkvi.

(Dol. pevsko društvo v Rudolfovem) priredi 2. maja 1908 ob 8. uri zvečer v prostorih „Narodne Čitalnice“ Gregorčičev večer z sledečim vspeškom: I. O pesniku Simonu Gregorčiču. Govori: g. prof. Davorin Majcen. II. Koncert. Skladbe z izključnim besedilom Gregorčičevih pesmi. 1. a) A. Nedved: Nazaj v planinski raj. Mešani zbor. b) H. Volarič: Ne zveni mi. Mešani zbor. c) dr. Schwab: Vasovalec. Mešani zbor. 2. a) A. Nedved: Pogled v nedolžno oko. b) Adamič: Pri zibelci. (Tenor solo.) Poje g. dr. P. Kozina. 3. P. H. Sattner: O nevihti. Mešani zbor. 4. A. Förster: Njega ni. Kvartet. Pojo: gg. dr. P. Kozina, I. Kozina, dr. Strašek, I. Germ. 5. F. S. Vilhar: Slovo. Moški zbor z bariton solo. Bariton solo poje g. prof. Germ. 6. Ig. Hladnik: Domovini. Mešani zbor z tenor in bariton solo. Pojeta gg. dr. P. Kozina in dr. J. Strašek. Koncertni vodja g. Ig. Hladnik. III. Ples. Vstopnina: Sedeži: I. do III. vrste 2 K, IV. do VI. vrste 1 K 60 vin, VII. do X. vrste 1 K 20 v. Stojlišča: 80 v, dijaki 40 v. Ker je čisti dohodek namenjen Gregorčičevemu spomeniku, se preplačila hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi vati Odbor.

(Izredni občni zbor) „Narodne Čitalnice v Novem mestu“ vrši se v četrtek dne 7. majnika t. l. ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih. Predmet je sklepanje glede posojila za zidanje. Odbor.

(Nekoliko denarja) se je najdljo. Kedor ga je zgubil, naj pride v upravništvo Dol. Novic.

(Veliki letni Jurjev semenj v Novem mestu) dne 21. aprila je letos trpel vsled skr. jno neugodnega vremena. Prignali so 46 konj, 624 govede in 572 prešičev. Kupčija s živino je bila še dokaj dobra, posebno na govejem semnju, kjer je „Gospodarska zveza“ nakupila 59 volov za Pulj. Cena je bila od 60 do 66 h za 1 kg žive teže.

(Živinski semnji na Dolenskem) meseca maja bodo: 2. v Boštanju, 4. sejmica v Novem mestu in vsak pondeljek prešičji semenj, v Dobrničah, v Krškem in v Litiji; 7. v Toplicah in Črnomlju; 12. v Veliki Loki in Zagorju; 16. na Krki, v Lukovku in v Rovišah; 21. v Kandiji; 25. v Tržišču in 29. v Žužemperku.

(Stereoskop Rožun) prva potovalna kranjska panorama, mudil se je nekoliko dni v našem mestu. To podjetje ima hvalevreden namen, širiti zanimanje za naravne krasote in zgodovinske znamenitosti naše lepe domovine. Zaraditega smo si tudi takoj ogledali ta stereoskop, kateri nam je nudil zares mnogo mičnih slik. Omenim mej drugim le krasno plastiko Novega mesta, kakoršno je bilo ob času turških bojev kot trdnjava; potem grad Mehovo, kakoršen je stal nekda v svoji slavi, in veliko drugih gradov iz naše okolice, ki imajo znamenito zgodovinsko vrednost ter naravno krasoto. Druga serija nas je peljala v duhu na našo divno Go-

renjsko, na strme vrhe Julskih in kamniških alp in na Triglav, in čutili smo se pri gledanju teh slik v resnici v prekrasnem planinskem raju. Marsikateri je vzklilnil, da si mora takšno krasoto prejši ali slej v naravi ogledati. Vse slike sploh so popolnoma dobro izvršene, tako da očarajo vsakogar in mu vzbudijo ljubezen do naše lepe Kranjske, in po drugi strani zopet hvalijo mojstra g. Rožuna, kateremu k takemu lepemu vspehu le od srca čestitamo. Žal le, da ni ostal delj časa tukaj, ker je bil obisk stereoskopa ne le zanimiv, temveč poučljiv in to posebno za mladino. Ker so tudi cene bile jako nizke, si dovoljujemo radevolje to domače podjetje kar najtopleje priporočati.

(Dva nova sejma v Višnji gori.) C. kr. dež. vlada dovolila je mestni občini Višnja gora, poleg vže obstoječih, še dva letna živinska sejma in sicer 24. junija in 26. julija vsacega leta s pripomno, da se vrši v slučaju, da pade na navedene dneve nedelja ali praznik, sejm prihodnji delavni dan.

(Društvo za otroško varstvo) in mladinsko skrb v sodnem okraju novomeškem imelo je v četrtek 23. aprila prav dobro obiskan ustanovitveni shod v prostorni dvorani tukajšnjega okrožnega sodišča. Shod je sklical g. c. kr. sodni nadsvetnik Smola, predstojnik tukajšnjega c. kr. okrajnega sodišča. Bili so zastopani vsi stanovi iz mesta in z dežele. Med drugimi so bili navzoči: gg. dvorni svetnik Gerdešič, predsednik c. kr. okrožnega sodišča dr. Kavčič; c. kr. sodni nadsvetnik Škerlj, več sodnijskih svetnikov, kolegijatni kapitel, mestni župan plem. Sladovič, dr. Pilshofer, msgr. Peterlin, dr. Schegula s soprogo, prednico Vincencijeve družbe, od davčnega urada gg.: Rihard Murgel in Auman, c. kr. okrajni šolski nadzornik Jožef Turk, itd. Na predlog g. sodnega nadsvetnika Smola je bil per acclamationem izvoljen za predsednika shodu mil. g. prošt dr. S. Elbert, ki se je v toplih besedah zahvalil za izkazano zaupanje ter poudarjal velevažnost takega društva, češ: siromaštva in uboštva je silno veliko na deželi in posebno pa v mestih. Ker pa posamezne občine ne zmorejo vprašanja glede ubogih in sirot zadostno rešiti, je treba pač izdatne vnanje pomoči in skupnega delovanja, da se prevažen namen omenjenega društva blagonsno doseže. S tem bi se ob enem posamezne občine zelo razbremenile, kar bi bilo v vsakem oziru velikega gospodarskega pomena. Govornik je citiral besede kraljevega pevca Davida: „Oče in mati sta me zapustila, ti pa o Gospod si me sprejel“ — in izrekel prepričanje, da bo marsikak varovanec pozneje s hvaležnostjo spoznaval, kako mu je le društvo pripomoglo, da more delati za svoj časni in večni blagor, da zamore zdaj na lastnih nogah stati in sam zase skrbeti. Nato se je prešlo k dnevnemu redu. G. sodni nadsvetnik Smola je pojasnil potrebo takega društva, opiraje se na nekatere konkretne slučaje iz svoje sodnijske prakse. G. sodnijski kancelist Zupančič je prebral načrt društvenih pravil, ki so bila sprejeta s par izpremembami, ki sta jih predlagala g. pl. Sladovič in nadsvetnik Smola. Iz večine vsi navzoči so nato prijavili svoj pristop k novemu društvu in izrekli željo, naj se jih vpiše med ude, ko bodo pravila potrjena. Na predlog g. nadsvetnika Smola so se nominirali v prihodnji društveni odbor sledeči gospodje: dr. Sebastian Elbert, prošt; Josip Gerdešič, c. kr. dvorni svetnik; Simon pl. Sladovič, župan; dr. Jakob Schegula, odvetnik; frančiškan P. Gothard Podgoršek, šolski vodja; Ivan Zupančič, kancelist; Josip Zurec, župan iz Kandije in Viljem Gebauer, nadučitelj v Šmihelu; dalje namestniki: Anton Šmidovnik, župnik v Prečni in Janez Podboj, župnik v Toplicah. Za računsko preglednika sta bila voljena: Julij Bučar, sodn. tajnik in Karol Barborič, trgovec. Prebere se še dopis g. župnika in duhovn. svetnika iz Toplic, v katerem želi v krasnih besedah društvu procvit in obilo dobrotnikov in sklep občinskega odbora v Poljanicah, ki je votal precejšen znesek v namen društva in obljubil vsakoleten prispevek. Še enkrat apelira g. predsednik na velikodušnost udeležencev in sklene zborovanje z željo, da bi se novemu društvu posrečilo v nekaj letih postaviti sirotišnico v dolenski metropoli, kot jubilejski dar za leto 1908. „Z združenimi močmi“ na delo!

(V Mokronogu) se je ustanovilo „Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sod. okraju Mokronog“. Vladi predložena pravila, je ista odobrila.

(Obrtno združništvo.) Kako narašča obrtno-stanovska zavest v tostranski državni polovici, sledi iz tega, da je bilo koncem leta 1902 6026 obrtnih zadrug, v katerih je bilo članov (lastniki obrtov) 676.040, s 614.977 pomočniki in 237.455 vajenci, vseh oseb skupaj 1.528.482. Do konca leta 1906 je naraslo še novih zadrug za 1341. Spremenilo se jih je pa, ker niso bile sorodne obrti, 477 obrtnih zadrug. Imeli smo v začetku leta

1907 vsega skupaj že 6890 obrtnih zadrug, katere se po novem obrtnem redu, ki je stopil v veljavo 16. avgusta 1907, silno množe. Kolektivnih zadrug, to je enakih novomeški, jih je bilo dosedaj 1072. Ker zadobi obrtno združništvo po novem redu ves drugi pomen in zdaten vpliv za dosego obrtnih pravic, je želeli, da bi se med našim narodom pričelo več zanimanja za združne ideje, ker le v združništvu je zagotovljen obstanek obrtnega stanu. Novomeška obrtna zadruga, se z ozirom na §106 obrtnega reda, (ki je del zakona) navzlic sklepu zadnjega izvenrednega občnega zbora, ne more razdružiti. Res je, da raznovrstne obrtne stroke, se v obrtnih interesih ne dajo spojiti, pri tem pa trpe rokodelski obrti največ. Želeli je, da se osnujejo strokovne rokodelske zadruge, kar bo vlada tudi na vso moč podpirala. Sedanja kolektivna zadruga pa ostane le za svobodne in dopuščene obrti, kar se sme vsled reda zelo priporočati. V kratkem se bode imel vršiti zopet občni zbor, ki bode sklepal o novih pravilih in volil novi odbor, ker so si mizarji in čevljarji osnovali lastne zadruge, katere prično poslovati z začetkom druge polovice tekočega leta. Zanimanje za krojaško zadrugo nastaja čim dalje večje, manjka tamo še energične osebe, ki bi to vzela v roke. S tem bi bil zdaten korak storjen v korist obrtni stvari. Čevljarsko in krojaško obrt zamore rešiti edino združništvo, pod spretnim vodstvom, ker drugače bodejo prvega spodrinile tovarne, drugega pa konfekcije. Ravno ta dva obrta sta lahko največ deležna naročil od vojne uprave, katere naročila zamorejo prevzeti le krojači združeni v strokovni zadrugi. Ako so koristne kmetskemu stanu gospodarske zadruge, so tolikoveč obrtnemu rokodelskemu stanu. Manjka našim starejšim obrtnikom resne volje in stanovske zavesti, med tem ko se med mladim naraščanjem opazuje, da bode ta bolj vnet za svoj stan, kar mora slehernega človeka veseliti, da postane srednji stan to, kar je bil nekdanj!

(Mizarska zadruga) se ustanovi v Rudolfovem in je vlada dotična pravila vže odobrila.

(Kronske mesečne darove) za Ciril-Methodovo družbo so plačali za april sledeči gospodje: D. Majcen, Jos. Reisner, Otm. Skale, Iv. Škerlj, Amat Škerlj, Al. Virbnik, Vlad. Vojska, dr. Vl. Žitek in podpisani blagajnik. Razven teh so mi jih še nekateri gospodje obljubili, pa nisem mogel o pravem času do njih. G. dr. Žitek pa je plačal tudi že za maj in junij. Vivat sequentes! — Nabiralnik si je naročila tudi gostilna pri „Dolenski železnici“.

(Deželno pomožno društvo) za bolne na pljučih na Kranjskem, nam je poslalo obširno poročilo o dosedanjem štiritletnem svojem plodonosnem delovanju. Izvestje obsega tudi zdravniško poročilo o delovanju oskrbovalnice za jetične v Ljubljani, katero je sestavil za leto 1907 podružnični zdravnik dr. Avg. Levičnik. Dodani so računski zaključki, seznam društvenikov in pravila društva. Besedilo poročila je slovensko in nemško.

(Pasji kontumac) je sedaj vsled pasje stekline upeljan v občinah Ambruš, Dvor, Zagradec, Žužemperk, Velika Loka, Krka, Prapreče, Stehanja vas, Veliki Gaber in Zagorica; dalje v Ljubljani in okolici.

(Nabór novincev na Dolenskem) se vrši po sledečem redu: Dne 2. maja nabor v Trebnjem za sodni okraj Trebnje; 4. maja nabor v Žužemberku; 5., 6. in 7. maja nabor v Rudolfovem za sodni okraj Rudolfovo; 9. maja nabor v Metliki za sodni okraj Metlika; 11. maja nabor za sodni okraj Črnomelj; 13. in 14. maja nabor v Kostanjevici za sodni okraj Kostanjevica; 15. maja nabor v Mokronogu za sodni okraj Mokronog; 18. in 19. maja nabor v Krškem za sodni okraj Krško; 20. in 21. maja nabor v Radečah za sodni okraj Radeče; 22., 23. in 24. maja nabor v Litiji za sodni okraj Litija; 27. in 29. maja nabor v Višnji gori za sodni okraj Višnja gora; 30. maja nabor v Velikih Lašicah za sodni okraj Velike Lašice; 1. in 2. junija nabor v Ribnici za sodni okraj Ribnica; 3. in 4. junija nabor v Kočevju za sodni okraj Kočevje.

(Glavni nabor novincev) za politični okraj Rudolfovo vršil se bode dne 2., 4., 5., 6. in 7. maja. Stavljenci bodo takole uvrščeni: dne 2. maja vsi iz sodnega okraja Trebnje, v naborni kraj Trebnje; dne 4. maja vsi iz sodnega okraja Žužemberk, v naborni kraj Žužemberk; dne 5. maja vsi iz občin Bela cerkev, Šmihel-Stopiče, v naborni kraj Rudolfovo; 6. maja vsi iz občin Št. Peter, Brusnice, Mirnapeč, Orehovica, Prečna, v naborni kraj Rudolfovo; dne 7. maja vsi iz občin Toplice, Čermošnjice, Poljanice, Rudolfovo, v naborni kraj Rudolfovo. Stavljenci bodo uvrščeni po žrebnih številkah in stavnih razredih. Gospod župan mora za istost pripeljanih jamčiti. Stavljenci iz drugih okrajev, kateri so klicani k naboru v tem okraju, morajo priti z stav-

ljenci iste občine v katerej bivajo. Nabor se prične: v Trebnjem ob 10. uri dopoldne, v Žužemberku ob 10. uri dopoldne, v Rudolfovem ob 8. uri zjutraj. Gospod župan mora točno v tem času stavljenca iz njegove občine privedi na naborni prostor in sicer zbrane, kjer se jih bode uvrstilo po žrebni št. številkah in stavni razredih, da se bode mogel nabor hitro in redno vršiti. Sleherni stavljenec, kakor tudi njihovi sorodniki moškega spola, kateri imajo priti v pregled pred naborno komisijo in bi bili tudi le nekoliko pijani, bi se na lici mesta kaznovali in tudi ne bodo komisijsko pregledani, temveč bi se jih pozneje na njihove stroške pred naknadno naborno komisijo v Ljubljano privedlo. Enako bi se postopalo tudi z istimi, kateri bi ne bili po celem životu čisto umiti. Potrjeni novinci ostanejo do prisege brez izjeme pod oblastnim nadzorstvom; vsled tega naj se opusti sleherna prošnja za izpust do zaprisege, ker bi bila brezuspešna, tudi gospod župan naj ne vzdrži take prošnje, za katerega koli potrjenega novinca. Dokazila za dosedo morebitnega olajšala naj prinese stavljenca seboj, ako bi jih ne bili že poprej položili. Kdor bi svoji naborni dolžnosti ne zažestil, ali sploh katero iz vojnih predpisov izvirajočo dolžnost opustil, kaznoval bi se ne glede na izgovor, da mu dotični zakon ni bil poznati. Pozive za stavodolžne poslalo se bode pravočasno, ako bi za katerega stavodolžnega slučajno poziv ne došel, naj se o tem takoj sem poroča. V Trebnjem vršil se bode nabor v hiši št. 22 pri Alojzu Pavlinu, v Žužemberku v sodnijskem poslopju, v Rudolfovem pa v uradnem poslopju c. kr. okrajnega glavarstva. V nabornih prostorih mora vladati popolen mir in je govorjenje v istih dovoljeno le komisijskim članom in javnim organom. Nepoklicanim pa sleherno vtikanje v naborni posel prepovedano.

(Vojaške dopuste o času žetve) je poveljništvo c. in kr. III. voja določilo od 28. junija do 18. julija. Dopusti se bodo podeljevali za dobo treh tednov, in sicer le aktivnim pešcem in lovcom. Pri konjeništvu se tak dopust dovoli z ozirom na oskrbo konj le v izvanrednem slučaju. Na dopust se pa ne bodo puščali vojaki v take kraje, kjer je kaka epidemija. Prednost za take dopuste imajo oni vojaki, kateri se niso mogli poslužiti § 34. v. z. vsled tega, ker njihovi bratje prostovoljno služijo pri vojakih, ali so v inozemstvu, ali pa imajo doma že svoja posestva. Oziralo se bode predvsem na sine e kmečkih posestnikov. Prošnje je vlagati do konca meseca maja vsakega leta na polke ali bataljone potom kompetentnega okrajnega dopolnitvenega poveljništva.

(Dražba vojaških konj.) Oskrbovalna komisija c. kr. domobranskega pešpolka št. 27 naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da bo dne 5. maja t. l. ob 9. uri dopoldne 2 konja za ježo na dvorišču mestne topničarske vojašnice v Ljubljani, Dunajska cesta št. 58 dražbenim potom prodala.

(Ogenj in nagla smrt.) Proti 4. uri zjutraj, 19. aprila začelo se v hiši kramarja Alojza Korenčana v Šemrgi pri Trebnjem goreti. Ogenj uničil je v kratkem času s slamo krito streho. Požrtvovalnosti in pomoči vaščanov gre hvala, da ogenj ni napravil večje škode. Posestnik je zavarovan. Ogenj nastal je vsled nepredvidnosti slaboumne matere poškodovanega, ktera je prišla z lučjo preblizo nizki strehi. Pri gašenju pomagal je posebno pridno 49 letni samec iz iste vasi Franc Zupančič, kateri je prišedši domu tožil, da je močno izmučen ter sede k mizi. Ko se povrne njegova sestra od maše, najde brata na istem prostoru sedečega, — toda mrtvega. Močnega in jako zdravega moža zadela je kap najbrže vsled napora pri gašenju ognja.

(Nov časopis.) V Ljubljani je jel izhajati nov list pod imenom „Slovenski Meščan“, katerega namen je zagovarjati potrebe meščanstva, zlasti slovenskih obrtnikov in trgovcev. List stane do konca leta samo 5 kron in izide vsako soboto.

(Prvi vagon naših vžigalic) „V korist obmejnim Slovincem“ je razprodan! Drugi vagon je že na potu ter prispe te dni v Ljubljano. Jasno je govorilo ljudstvo ter pokazalo s tem, da je pokupilo cel vagon vžigalic tekem desetih dni, da je bila že skrajna potreba, da smo vpeljali te naše nove vžigalice. Somišljeniki! Vstrajajte pri začetem delu! Zahtevajte te naše vžigalice povsod, bodisi v trgovinah, bodisi v tobakarnah! Rabite dosledno te naše vžigalice ter zahtevajte, da jih rabi tudi gostilničar, h kateremu zahajate! Somišljeniki! Skrbite, da bodo i vsi naslednji vagoni teh naših vžigalic tako hitro razpečani, kakor je bil prvi, skrbite za to, da bodo prihajala naročila na te naše vžigalice brez odmora kakor doslej. Ako bodete storili Vi svojo dolžnost, potem bode tudi lahko odseku za narodno brambo vršiti svojo nalogo ter podpreti naše obmejne brate Slovence povsod in vsikdar, kjerkoli in kadarkoli bode to potrebno. Vsakdo rabi odslej naše vžigalice „V korist obmejnim Slovincem!“

(Vžigalice „V korist obmejnim Slovincem“) v malem (merkur) formatu so prispele v Ljubljano, na kar smo jih takoj razposlali. Njih zunanost je lična in gotovo se prikupijo te naše vžigalice vsem onim, ki rabijo rajši male škatljice. Somišljeniki! Segajte po njih, da prinesejo ono korist obmejnim Slovincem, ki jo oni pričakujejo od naših vžigalic.

(Nakitno mizico) ogledovali smo pretečeni teden v oknu J. Krajec nasl. To je namreč krasno delo železn. uradnika gosp. J. Saischeg-a z žago izrezačo. Mizica je izdelana izvanredno mično v venecijanskem baročnem slogu z vložnimi lesenimi deli v različnih bojah. Pripoznati moramo, da tako dovršenega dela dolgo nismo videli v tem oziru, kakor je ravno to. Ne vemo, ali bi bolj občudovali umetno delo samo, ali bolj potrpljenje in vstrajnost umetnikovo, ki je rabil za to ves zimski čas. Odkritosrčno čestitamo mojstru k njegovemu umotvoru. Keđor ni imel prilike si te mizice ogledati, je pač vredno, da si jo ogleda v stanovanju g. Saischeg-a na kolodvoru, kateri jo radevolje pokaže vsakemu, ki bi se za to zanimal.

(Za romanje Slovencev v Lurd) se je oglasilo 600 oseb, ki se odpeljejo v Lurd dne 11. maja s posebnim vlakom.

(Novice iz Amerike.) Za pljučnico je umrl Anton Smolič v Jolietu. — V Bridgefort Ohio je umrl J. König, doma iz Hunča na Kočevskem.

Gospodarske stvari.

— (Vinotoči po Dolenjskem.) Naši gostilničarji po deželi se radi obračajo v druge kraje, namesto da bi domače vino točili. Točenje vnanjih vin je v toliko čudno, ker se s tem prezira domači pridelek. Res da ima domač pridelek precej visoko ceno, ali iz tega vendar še ne sledi, da bi morali točiti po domačih gostilnah tuja vina. Čisto naravna posledica je v takih slučajih, ako začno odpirati vinogradniki vinotoče, in tako se godi sedaj v Šentjernejski okolici in drugod. Ali imajo gostilničarji od tega dobiček, je seveda drugo vprašanje. Po našem mnenju naj se po domačih gostilnah toči domače vino! Ako ga hodijo kupovat iz drugih krajev, ga lahko točijo tudi domači gostilničarji.

— (Osuševanje travnikov.) O tem predmetu je bilo zadnje nedeljo 26. m. m. predavanje v Prečni ob lepem številu gospodarjev in ob udeležbi učencev kmetijske šole na Grmu. Predaval je vodja kmetijske šole na Grmu g. V. Rohrman, ki je v svojem govoru naglašal najprej veliko škodo, ki jo povzroča preobilna moča po travnikih ob Prečenskem potoku in pojasnil potem razne prednosti, ki so v zvezi z osuševanjem takih zemljišč. Priporočal je slednjič, da se poprimajo prizadeti gospodarji osuševanja svojih travnikov združenimi močmi in da osujuje drenažno drugo, ki ne nudi le ugodnosti zaradi lažje izvršitve celega dela, ampak ki omogoča tudi dobavo javnih podpor iz deželnega in državnega melioracijskega zaklada. Predavatelj obljubi slednjič vsem prizadetim interesentom iz Češčevasi, Prečne in Straže podati glede osnove drenažne zadruge vsa potrebna navodila, ako se prihlasi zadostno število interesentov.

— (Pomanjkanje mleka) se v novomeški okolici čimdalje bolj občuti in treba bo kaj ukreniti, da se odpomore temu nedostatku. Potrebe se množe, pridelek mleka je pa zmeraj isti, če ne slabši. Prej se je v mestu več krav redilo in tudi po bližnjih grajščinah je bilo več mleka. Skrajni čas je, da se začno naši okoličani v večji meri pečati s kravjo rejo, sicer bo treba res mleko dovažati iz drugih krajev. Dosedaj dobivamo puter iz drugih krajev, v kratkem bo treba še mleko dovažati, da ga bo dosti za novomeške odjemalce.

— (Kje je shraniti mleko.) Shramba za mleko bodi snažna, zračna in čista. Ker mleko rado potegne duh na se, naj se mleko spravi čimpreje iz hleva in naj se ne postavlja v bližino gnojišča, hleva in sploh takih krajev, kjer se nahajajo škodljive tvarine. Shramba mora biti tudi hladna in suha in bodi v senčni legi. Toplota naj znaša do 15 stopinj po Celziju.

— (Prehitro kisanje mleka) se rado pokaže v gorkejem času, ako smo z mlekom premalo snažni. To je najnavadnejši vzrok kisanju. Zato pa treba pri mleku največje snage. Ob enem je pa tudi za to skrbeti, da se mleko postavlja v hladne prostore, da se čimpreje in zadostno shladi, kajti dosti ohlajeno mleko se veliko bolje drži.

— (Letošnja pšenica) je v obče lepa in obeta bogate pridelke. Po nekaterih njivah se je pa pokazalo precej veliko

plevela „repiča“ (divja repa) med pšenico. Ta plevel kaže poriti, da se ne zaseje naprej.

— (Najboljši krompir za saditev) je debel krompir, ki ga je razrezati. Izkušnje uče, da daje debel krompir lepše rastline in bolj rodovitne grme kakor drobnejši krompir. Debel krompir je pač najbolj razvit in ima najmočnejše oči. Seveda je tak krompir razrezati. Če ga razpoloviš, ga moraš po dolgem razrezati, da dobiš dve polovici, enako dobri za seme. Pri krompirju je namreč na enem koncu, t. j. vrhnem koncu več očes in močnejših očes kakor na spodnjem ali popkovem koncu. Prav zato ga je po dolgem prerezavati.

— (Živinski promet) mej Avstrijo in deželami ogrske krone. Kmetovalce, posebno ob hrvaški meji bivajoče, opozarjamo na postavne predpise, katere je treba pri tem prometu upoštevati, da nimajo sitnosti, zamude časa in občutnih stroškov, oziroma kazni. Zahteva se sledeče: 1.) Dotične živali ne smejo imeti nalezljive bolezni; 2.) morajo priti iz neokuženih krajev; 3.) vsaka žival mora imeti svoj potni list, ne znabiti dve ali več le jednega; 4.) dotična žival mora biti pred prestopom in po prestopu meje preiskovana po uradnem živinozdravniku in to potrjeno na živinskih potnih listih; 5.) vsaka žival mora biti zaznamovana in te znamenja navedena v potnih listih; 6.) vsak živinski potni list mora imeti potrjeno od dotičnega županstva, da ni kužne bolezni v občini, odkoder pride žival. Ta pravila veljajo za konje, govedo, ovce in koze. Za prešiče so še strožja pravila, tako da je prihod z njimi iz onostranskih dežel skoraj nemogoč.

Razne stvari.

* (Gospodarski položaj) braziljskih naselbin v državi Panana se je v drugi polovici lanskega leta znatno poslabšal vsled ogromne škode, ki so jo napravile kobilice. Mnogo kolonij je na ta način izgubilo skoro ves svoj letni pridelek in nekatere naselbine so vsled tega na robu propada, med njimi zlasti kolonija Lucena. Ko so kobilice, ki so vso rž in koruzo, ves fižol in tobak opustošile ali vsaj deloma pokončale, ostavile kraj in odletele naprej, so ondotni naselbniki znova obdelali in obsejali svoja polja. Toda prve kobilice so pustile nebroj jajec, iz katerih se je izvalila mlada zalega, ki je tudi novo setev popolnoma ugonobila in uničila. Kobilice so opustošile tudi vse travnike in stepe, vsled česar je nastalo veliko pomanjkanje živinske klaje po teh krajih. Tako povzročena škoda bo brezdvomno podražila vse poljske pridelke. In pri vsem tem se ondotna vlada ni kar nič zmenila, da bi podpirala svoje podanike v boju zoper to nadlogo, ali pa, da bi jih kaj organizovala za splošen, skupen nastop proti škodljivcu. Naselbniki se sicer trudijo, da bi zatrli te ogromne roje kobilic, ali vsa njihova prizadevanja so brezuspešna, ker nimajo zadosti sredstev in primerne vodstva. Z ozirom na ta naravno obupni položaj naselbnikov v državi Panana, je treba pred izseljevanjem v te kraje prav resno svariti.

* (Umivanje nog.) Starčki, katerim je premilostni gospod knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič pri letošnji cerkveni slovesnosti umil noge, so naslednji: Franc Kosmač iz Kranja, 96 let, Janez Zupan z Visokega pri Kranju, 93 let, Jernej Koprivec iz Ljubljane, 90 let, Andrej Sorl z Rupe pri Kranju, 87 let, Tomaž Makovec iz Borovnice, 85 let, Tomaž Kerč iz Predosel, 84 let, Jan. Pipan iz Zapog, 84 let, Janez Primec iz Ljubljane, 83 let, Matej Bajec z Ustja, 82 let, Janez Blažič iz Postojne, 81 let, Lovrenc Zorman iz St. Jurija pri Kranju, 80 let, Juri Zorman iz Slavine, 74 let. Skupna starost teh starčkov znaša 1019 let.

* (Ponesrečeni Slovenci v Ameriki.) Dne 6. dec. lanskega leta je podsula v rudniku „Fairmont Coal Company“ v Monongah, v Združenih državah ameriških več oseb, med katerimi je izgubilo življenje tudi 19 avstrijskih državljanov, med katerimi so bili tudi Slovenci Anton Udovich (Udovič) iz Primorskega (Primskova ali Primostek), Anton Hrvat in Ivan Valencich (Valencič) iz Kranjskega. Nadaljnih rojstnih, domovinskih in družinskih podatkov manjka. Da bode pa avstro-ogrski konzulat v Pittsburgu zamogel za družine, ozir. sorodnike ponesrečencev od podjetja iztirjati odškodnine, naj se ti nemudoma zglase pri svojih okrajnih glavarstvih, odnosno pri mestnem magistratu ljubljanskem.

* (Napad na duhovnika.) V rimski okolici pri Albanu je napadlo pet lopovov dva duhovnika, ki sta se izprehajala, in ju ranilo. Duhovnika sta v bolnišnici. Rimski prefekt je izjavil sožalje kolegu, ki mu pripadata ranjena duhovnika.

* (Velik požar v Braili) V brajlskem pristanišču je pričelo goret v zalogi desk tvrdke Gaetano in Franimi. Požar se je naglo širil. Zgorelo je 150 vagonov desk in pristaniške priprave. Škoda je ogromna.

Smešnice.

(Klobasice po ceni.) V neko gostilno pride mož s tremi otroci. Ko naroči piva in se vsi vsedejo, vpraša: „Ste lačni otroci?“ — „Da.“ — „Bi li jedli klobasice?“ — „Da, da.“ — „Natakarica, prinesite, eden, dva ducata klobasic, in meni tudi en ducat, toraj tri ducate.“ Klobasice so tu. „Sedaj otroci jejte, hočete tudi kruha?“ — „Da.“ — „Natakarica, še kruha.“ Svečano rožljanje z vilicami in v kratkem je po klobasicah; veselja se iskrijo otrokom oči. „No, otroci, vam je ugajalo?“ — „Da.“ — „Hočete še klobasic?“ — „Da, da.“ — „Natakarica, še en ducat.“ Tudi ta ducat se kmalu poizgubi v odprtino pod nosom. Ko prinese natakarica na novo naročeno pivo, vstane mož, vzame klobuk in palico in reče otrokom: „Bodite pridni in mirni, jaz grem urno po smodke.“ — „Da, da.“ — Ko preteče pet minut, četrte ure in pol, moža pa še ni nazaj, reče gostilničar otrokom: „Vašega očeta pa dolgo ni!“ — „Ta gospod ni naš oče; igrali smo se zunaj, ko pride mimo in nas vpraša, ako ti jedli klobasice, samo ob sebi se razume, da smo vsi zavpili, da. Gospod je na to dejal, naj gremo z njim, kar smo z veseljem storili.“

(Otroci.) „Stric, vam je že bolje?“ — „Čemu vprašaš Polde, saj nisem bil bolan!“ — „Mama so pa včeraj rekli, da ste na možgane padli.“

(Dober namen.) „Za božjo voljo, kaj vendar počnete z Lojzetom, da tako upije?“ — „Nič tacega mama, tvoje zobe mu ustavljamo, ker jih še nima.“

(Slučajno pravi.) Lovec: „Res prav žal mi je, da sem vas obstrelil. Kako se pišete?“ — „Zajc.“ — Lovec (zadovoljen): „No, potentaken sem vendar enkrat enega zadel!“

(Prednost.) „Ako bi imel voliti med žensko, ki igra glasovir in tako, ki igra citre, katero bi si izbral za ženo?“ — „Razume se, da ono, ki igra citre.“ — „Pa zakaj?“ — „Ja, vidiš, to je tako, citre lahko vržeš pri oknu vun, kar z glasovirovom ne gre!“

Loterijske številke.

GRADEC, 18. aprila	33	80	20	67	64
TRST, 25. aprila	67	64	71	35	11

Sprejmeta se dva učenca

ki imata veselje do sedlarske obrti, pri Antonu Valentinčič, sedlarski mojster v Novem mestu. — Ravnotam je lepa kočija na prodaj za enega ali dva konja vprežena. (61-3-3)

Vabilo.

Posojilnica pri sv. Križu pri Kostanjevici ima v nedeljo 10. maja popoldne ob treh v svoji pisarni

redni letni občni zbor

po sledečem vzporedju:

- 1.) Račun za l. 1907. (87)
- 2.) Volitev načelstva in nadzorstva.
- 3.) Predlogi.

V slučaju nesklepčnosti ob treh vrši se ob štirih drugi občni zbor, ki sme brezpogojno sklepati.

Načelstvo.

MALINOVEC

iz hribskih malin, jako okusen, ima v veliki množini (89-0-1)

lekarna J. Bergmann — Rudolfovo.

Dobro ohranjena garnitura

je radi selitve na prodaj v križatijskem posloju v Novomestu, Križatijske ulice. (74-2-2)

== Naznanilo. ==

V najem se odda lep prostor, pripraven (90-3-1)

za skladišče ali za delavnico

10 korakov od glavne ceste v Novem mestu, ali pa se tudi proda. Natančneje se izve pri lastniku I. A. Petriću št. 224, Novo mesto.

Učenca

sprejme takoj lg. Zalokar, stavbeni, galanterijski in ornamentni klepar, uvoditelj vodovoda, strelovoda itd. v Brežicah ob Savi. (73-3-3)

Popolna prodaja, ne razprodaja!

Radi oddaje trgovine bodem prodajal (57-3-3)

do zadnjega junija

vse oblačilno (manufakturno) blago po tvorniških cenah. — Ravno tako bodem železnino, poljski mavec, portland- in roman cement, razna semena, špecerijo in vse drugo blago po možno znižanih cenah prodajal.

Kupoval bodem še nadalje vse deželne pridelke, posebno jajca in maslo, ter po najvišjih cenah plačeval.

Jakob Petrovčič, „pri Škofu“ — Trebnje, poleg cerkve.

Do 100 dobrih delavcev

sprejme takoj (86-2-1)

Ivan Antič, podjetnik državne ceste na Suhor.

Naznanilo. (91-3-1)

Slavnemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem prevzel občeznano gostilno v hiši gospe dr. Globelnik-Seidl v Novem mestu, poprej

gostilna Možina.

Točil bodem le pristna domača vina in postregel z dobro gorko in mrzlo kuhinjo. Sprejmejo se tudi gospodje na hrano. Ker so tudi cene kar mogoče nizke, se priporočujem najtoplejšje v obisk in naklonjenost.

Odličnim spoštovanjem Šimen Bergant.

Ob enem priporočujem svojo z vedno svežim blagom bogato založeno špecerijsko prodajalno (v hiši g. Bergmanna).

Hotel „ILIRIJA“ v Ljubljani

Kolodvorske ulice, v bližini južnega kolodvora.

Priporoča svoj dobroznani hotel. Priznana dobra restavracija, izvrstna kuhinja, izborna domača, štajerska, istrska vina, vedno sveže pivo iz združenih pivovaren Žalec-Laški trg, ter pilzensko vino. — Vina v buteljkah. — Velik senčnat vrt.

Na novo vrejene in udobno opremljene sobe za tujce.

Cene zmerne — dobra postrežba.

Za obilen obisk se priporoča Marija Novak, hotelirka. (93-2-1)

Velevažno naznanilo.

P. n. gospodom uradnikom, duhovnikom, meščanom in slavnemu občinstvu sploh vljudno naznanjam, da sem otvoril v Kandiji pri Novem mestu v hiši g. Srebotnjaka novo opremljeno

krojaško obrt

kjer bodem izdeloval vsakovrstne obleke za gospode po naj-novejšem kroji solidno, lično in po ceni ter se priporočam v mnogobrojna naročila.

Z odličnim spoštovanjem Ivan Pleterski, krojač.

Ravno tam sprejema v pranje in v svetlo likanje vsakovrstno perilo ter se priporočuje v cenjena naročila

(58-3-3)

Terezija Pleterski.

Izvrstno drožno žganje in tropovec

v manjših in večjih množinah se dobiva na graščini Struga, pošta Št. Peter na Dolenjskem. Cena po dogovoru. (67-3-3)

== Učenca ==

kateri ima veselje do trgovine, je zdrav ter je izpolnil vse predpogoje glede šole, sprejme takoj

Friderik Skušek, (88-3-1)

trgovina z mešanim blagom in deželnimi pridelki v Metliki.

Posestvo na prodaj

z vsem gospodarskim poslopjem, njivami, travniki in hosto, vse skupaj in v lepi ravnini, se proda iz proste roke na Dobravi št. 22, pošta Škocijan, Dolenjsko. — Cena se izve ravno tam, in proda se tudi več stotov dobre mrve. (72-3-3)

Dobro izurjen žagar

želi službo dobiti. Naslov pove upravništvo „Dol. Novic“ proti znamki 10 vinarjev. (78-3-2)

Parna opekarna

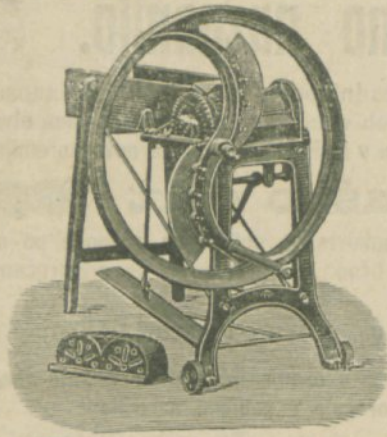
v Žabji vasi pri Novem mestu

ima v zalogi od 15. majnika 1908 naprej v poljubni množini strešnik, navadni, zarezani in prešani, kakor tudi izvrstno stavbeno opeko.

Naročila sprejema:

(84-6-2)

Josip Ogoreutz, Novo mesto.

(2-10-9)

Tovarna strojev in železolivarna K. & R. Ježek v Blanskem (Moravska)

se priporoča za dobavo vseh kmetijskih strojev, kakor:

plugov, bran, sejalnih strojev, strojev za žetev in košnjo, vitlev, mlatilnic, žitnih čistilnic in od-biralnikov (trijerjev), slamoreznic, reporeznic, koruznih robkarjev, drobilnih mlinov, parilnih kotlov, grozdnih in sadnih mlinov in stiskalnic itd. Posebna izdelava sesalk, vodovodnih naprav, ben-cinovih motorjev in lokomobil, vrtnih strojev in strojev za kroženje obročev. Popolne opreme opekarn, šamotnih in tovarn za mavec. Zmerne cene, ugodni plačilni pogoji

— Premovana na vseh razstavah z najvišjimi priznanji. —

Ceniki (o kmetijskih strojih slovenski) zastoj in poštnine prosto. Dopolnjuje slovensko.

Zastopstvo za Kranjsko in zaloga strojev v Ljubljani: **J. Komatič**, Dunajska cesta št. 31.

Ženske lase

zmešane in rezane kupu-jem po najvišji ceni.

Izdelujem vsa vlasuljarska dela. V zalogi imam fina toaletna mila, prave fran-coske parfume itd. BAY-RUM tekočina proti izpa-

danju las ni prhut, odlikovana z 10 zlatimi kolajnami. HAARPETROL za rast po-mladka, NUSIOL iz orehovega izvlečka za lase in brade čudovit uspeh, prekašava dosedanja barvila. Poleg tega priporočam moj znani BRIVSKI SALON na novo urejen z najnovejšimi higijeničnimi komforti, s hitro, čisto in dobro postrežbo, želeč mnogobrojnega obiska.

Spoštovanjem se priporočam

Ivan Svetec,

(5-24-12) brivec in vlasuljar, Rudolfovo, Glavni trg. (Nasproti mestne hiše.)

Posestvo, gostilna in opalda

je na prodaj tik parne opekarne na prometni dolenski cesti pet minut od Novega mesta.

(60-3-3)

Več se izve pri J. Kobetu v Žabji vasi št. 38.

Zemljišče za stavbo

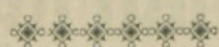
ali pa tudi že popolno posestvo s hišo, pripravno za trgovino, se želi kupiti na prostoru tik bodoče nove železnice Novomesto-Belokrajna. — Pismene ponudbe s priloženo znamko 10 vinarjev na upravištvo „Dol. Novic“.

(82-6-2)

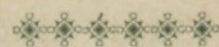
(4-9-1)

Singerjevi šivalni stroji

ne samo za vse mogoče industrijske potrebe, ampak tudi za vsa domača dela te vrste dobijo se samo pri nas

Pazi naj se, da se kupuje stroje v naših prodajalnah,

katere se vse lahko spozna po zraven stoječem znaku.

Singer Ko. akcijsko društvo za šivalne stroje

v Rudolfovem, Glavni trg.

Podružnice v vseh večjih mestih.

Vsi šivalni stroji, ki jih ponujajo pod imenom „Singer“, so ponarejeni po našem starejšem sistemu, ki ga sedanji novejši sistemi rodbinskih strojev daleč presegajo po konstrukciji, defazmožnosti in trpežnosti.

Vabilo za nakup istr. vina.

Fino pristno garantirano vino, več tisoč hektolitrov, belo, rudeče, in črno od 36 v naprej postavljeno na tukajšnji drž. kolodvor proti gotovemu plačilu, je za prodati in se ekspedira iz vzorne kleti kršč. vinarske zadruge v Vodnjanu. Cene za vagone po dogovoru. Tro-pinovec in droženka (istr. konjak) 1^a od 70 do 80 novč. liter.

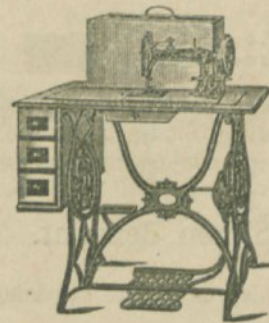
Za kršč. vinar. zadrugo: (6-12-10)

Ivan Pujman, poslovodja, Dignano, Istra.

Lepa pisalna miza

popolnoma nova, je ceno na prodaj. Ista ima ob vsaki strani po tri predale in eden nastavek z dvema predalčkoma. — Natančneje pové upravištvo „Dol. Novic“.

(81-2-2)

(83-3-3)

Josip Ogoreutz v Rudolfovem

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnega oblačilnega blaga po najnižjih cenah, kakor tudi

šivalne stroje najboljše vrste, vsako-vrstnih sistemov po zmernih cenah proti ugodnim plačilnim pogojem in garanciji.

PRODAJA VOZOV.

Usojamo si slav. občinstvu in našim cenjenim odjemalcem, ki so nas obiskovali na Sv. Jakoba trgu v Ljubljani, javiti, da izdelujemo različne vozove, največ koleselne in lahke vozove, jako krasno in trpežno, ter jih sedaj prodajamo

v Ljubljani, na Poljanski cesti št. 73

nasproti živinskemu semnju vsak konjski semenj.

Kedor hoče imeti torej zanesljivo in trpežno blago, naj se obrne na Ivan Zajca, kolar Vir p. Domžale pri Ljubljani, ali pa na Janez Avmana kovač, ravnotam ali pa na Franca Pirnata, kolarja v Sred. Jaršah 23, pošta in železniška postaja Domžale. (50-3-3)